

การเปรียบเทียบสมรรถนะครูของนักศึกษาครูหลักสูตร 4 ปี และหลักสูตร 5 ปี คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา

The Comparison of Teacher Competency of 4-year and 5-year Course Teacher Students of Faculty of Education, Yala Rajabhat University

*รุ่งลาวัลย์ จันทรัตน¹ และนาวรัตน์ มะลีลาเต๊ะ²

Runglawan Chantarattana¹ and Naowarat Maleelatae²

¹⁻²อาจารย์ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา

¹⁻²Lecturer of Educational Faculty, Yala Rajabhat University

*Corresponding author. e-mail: Runglawan.c@yru.ac.th

Received : August 29, 2023

Revised : May 28, 2024

Accepted : June 5, 2024

บทคัดย่อ

การวิจัยมีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) สํารวจสมรรถนะครูของนักศึกษาครูหลักสูตร 4 ปี และหลักสูตร 5 ปี และ 2) เปรียบเทียบสมรรถนะครูของนักศึกษาครูหลักสูตร 4 ปี และหลักสูตร 5 ปี กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ อาจารย์ที่เลี้ยงของนักศึกษาครู โดยทำการเลือกตัวอย่างตามสัดส่วนของนักศึกษา 12 สาขาวิชา แล้วสุ่มอย่างง่าย ได้อาจารย์ที่เลี้ยงหลักสูตร 4 ปี จำนวน 210 คน และหลักสูตร 5 ปี จำนวน 204 คน เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบประเมินสมรรถนะครู มีค่าความตรงเชิงเนื้อหา ตั้งแต่ 0.67-1.00 และค่าความเที่ยงเท่ากับ 0.83 และ 0.93 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ความถี่ ค่าเฉลี่ย ร้อยละ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการทดสอบค่าที ผลการวิจัยปรากฏว่า 1) สมรรถนะครูของนักศึกษาหลักสูตร 4 ปี และหลักสูตร 5 ปี พบว่า (1) สมรรถนะทางวิชาชีพครูที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ จริยธรรม และจรรยาบรรณวิชาชีพครู รองลงมา คือ หลักสูตร/ศาสตร์การสอน และค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ การออกแบบและการดำเนินการเกี่ยวกับงานประกันคุณภาพการศึกษา และ (2) สมรรถนะแกนกลางของการศึกษายุค 4.0 ที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ความเป็นผู้เรียนรู้ตลอดชีวิต รองลงมา คือ การสื่อสารข้ามวัฒนธรรม และค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ การคิดแบบมีวิจารณญาณ และ 2) สมรรถนะทางวิชาชีพครูและสมรรถนะแกนกลางของการศึกษายุค 4.0 พบว่าสมรรถนะทุกด้านของนักศึกษาครูหลักสูตร 4 ปี สูงกว่านักศึกษาครูหลักสูตร 5 ปี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

คำสำคัญ: สมรรถนะครู, นักศึกษาครูหลักสูตร 4 ปี, นักศึกษาครูหลักสูตร 5 ปี

Abstract

The purposes of this research were to 1) survey teacher competencies of teacher students in 4-year programs and 5-year programs and 2) compare teacher competencies of teacher students in 4-year programs and 5-year programs. The samples were mentors for teacher students selected according to the proportion of students from 12 majors by simple random sampling. There were 210 mentors for the 4-year programs and 204 mentors for the 5-year programs. The research instrument was a teacher competencies assessment form that has been determined for content validity with values ranging from 0.67-1.00 and reliability values were 0.83 and 0.93. Statistics for data analysis included frequency, percentage, mean, standard deviation, and independent t-test. The research results were as follows: 1) teacher competencies of teacher students in the 4-year program and the 5-year program were found to be as follows; (1) the professional competencies for teachers with the highest average was ethics and professional ethics, followed by curriculum/teaching science and the lowest average was design and implementation of educational quality assurance work; and (2) the core competencies of education in the 4.0 era with the highest average was a lifelong learner and the next was cross-cultural communication and the lowest average was critical thinking; and 2) in the teacher professional competencies and the core competencies of education in the 4.0 era, it was found that all aspects of competencies of the teacher students in the 4-year program were higher than those of the teacher students in the 5-year program at the .05 level of statistical significance.

Keywords: Teacher competencies, The 4-year program teacher students, The 5-year programs teacher students

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ในปีการศึกษา 2562 กระทรวงศึกษาธิการ ได้มีนโยบายให้นักศึกษาในหลักสูตรครูเปลี่ยนเวลาเรียนเป็น 4 ปี แทน 5 ปี โดยดำเนินการในเรื่องสำคัญเกี่ยวกับการปรับมาตรฐานการผลิตครู ประกอบด้วย 3 ส่วน คือ การปรับมาตรฐานวิชาชีพครูจากเดิม 11 มาตรฐาน มาเป็นมาตรฐานที่อิงสมรรถนะมากขึ้น ส่วนที่สอง คือ การปรับวิธีการได้ใบอนุญาตประกอบวิชาชีพ จากเดิมผู้ที่เรียนคณะครุศาสตร์/ศึกษาศาสตร์จะได้ใบอนุญาตประกอบวิชาชีพโดยอัตโนมัติ มาเป็นการสอบเพื่อขอรับใบอนุญาต ๓ แทน และที่สำคัญ คือ การปรับหลักสูตรจากหลักสูตรการผลิตครู 5 ปี เป็นหลักสูตรการผลิตครู 4 ปี แต่จะต้องเป็นหลักสูตรที่ได้มาตรฐาน รวมถึงจะต้องดูแลไม่ให้ผู้เรียนในหลักสูตรครู 5 ปี เสียดสิทธิ์ โดยการเรียนครู 5 ปี นั้น เริ่มใช้มาตั้งแต่ปี 2547 ภายใต้วางความเชื่อว่าการเรียนครูเพิ่มอีก 1 ปี จะทำให้ครูมีความรู้และประสบการณ์การฝึกสอนที่เข้มข้นกว่า และยังมีผลสอดคล้องกับการใช้เทคโนโลยีใหม่ ๆ ที่เพิ่มเติมเข้ามาในหลักสูตรอีกด้วย (ธีระเกียรติ เจริญเศรษฐศิลป์, 2560) จากการปรับการเรียนของนักศึกษาครูหลักสูตรการผลิตครู 5 ปี หรือ 4 ปี นั้น ได้มีสถาบันผลิตครูคือ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ (มศว.) ได้ยืนยันว่าจำนวนปีในการผลิตครูไม่ใช่สาระสำคัญ แต่อยู่ที่กระบวนการผลิต อีกทั้งผู้ปกครอง ครูและ

ผู้เรียนก็เห็นด้วยกับหลักสูตรครู 4 ปี ขณะที่งานวิจัยครูสภาชี้ให้เห็นว่า ค่าใช้จ่ายในการเรียนครู 5 ปี สูงมาก ถ้ามีการปรับเวลาลงเหลือ 4 ปี โดยที่ยังสามารถผลิตบัณฑิตครูที่มีคุณภาพเทียบเท่ากับหลักสูตร 5 ปีได้ จะช่วยประหยัดให้กับทุกฝ่าย ทั้งนี้มีตัวอย่างที่เป็นรูปธรรมจับต้องได้ โดยมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒได้เปรียบเทียบโครงการเพชรในตม หลักสูตร 4 ปี 22 รุ่น กับหลักสูตร 5 ปี 6 รุ่น ที่เห็นชัดว่าคุณภาพบัณฑิตไม่แตกต่างกัน ดังนั้นจึงเป็นที่น่าสนใจว่าจะเรียน 4 ปี หรือ 5 ปี ก็ไม่มีผลต่อคุณภาพบัณฑิต ส่วนผลการวิจัยของสถาบันเพื่อการพัฒนาประเทศไทยเกี่ยวกับการผลิตครูหลักสูตร 5 ปี พบว่า มีจุดอ่อนที่เน้นเนื้อหา ผู้เรียนต้องเสียเวลาเรียนเพิ่มขึ้น 1 ปี โดยมีผลวิจัยพบว่า ผู้เรียนที่จบหลักสูตร 5 ปี กับ 4 ปี มีคุณลักษณะไม่แตกต่างกัน และจากข้อมูลการผลิตครูพบว่า ในแต่ละปีมีการผลิตครูถึง 5 หมื่นคน โดยมีค่าใช้จ่าย 1 แสนบาทต่อคนต่อปี ฉะนั้นหากผู้เรียนต้องเรียนเพิ่มขึ้น 1 ปี ในหลักสูตร 5 ปี ทั้งผู้เรียนและรัฐบาลจะต้องจ่ายเงินเพิ่มกว่า 8 พันล้านบาท (ประพันธ์ศิริ สุเสารัจ, 2561) จากที่กระทรวงศึกษาธิการได้มีนโยบายปรับหลักสูตรการผลิตครูจาก 4 ปี เป็น 5 ปี ในปีการศึกษา 2547 ภายใต้วางใจว่าการเรียนครูเพิ่มอีก 1 ปี จะทำให้ครูมีความรู้และประสบการณ์การฝึกสอนที่เข้มข้นกว่า และต่อมาในปีการศึกษา 2562 ได้มีนโยบายปรับหลักสูตรครูให้เป็น 4 ปี เช่นเดิม จึงเป็นประเด็นที่จะต้องหาคำตอบเกี่ยวกับสมรรถนะทางวิชาชีพครูและสมรรถนะของครูในยุคของการศึกษา 4.0 ของนักศึกษาครูทั้ง 2 หลักสูตรว่ามีความแตกต่างกันอย่างไร เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาหลักสูตรของการผลิตครูให้เหมาะกับการเปลี่ยนแปลงแบบก้าวกระโดดของโลก ที่จะต้องสร้างครูที่มีสมรรถนะสูงในการพัฒนาเยาวชน

ปีการศึกษา 2562 เป็นปีที่สถาบันผลิตครูได้ใช้หลักสูตรครู 4 ปีทั่วประเทศ และปีการศึกษา 2565 เป็นปีที่นักศึกษาครูทั้ง 2 หลักสูตรได้มีการฝึกประสบการณ์วิชาชีพ โดยนักศึกษาครูหลักสูตร 4 ปีมีการฝึกประสบการณ์วิชาชีพ 1 ภาคเรียน ส่วนนักศึกษาครูหลักสูตร 5 ปี มีการฝึกประสบการณ์วิชาชีพ 1 ปีการศึกษา โดยทั้ง 2 หลักสูตรได้มีความแตกต่างกันในมาตรฐานการผลิตครู ซึ่งประกอบด้วย 3 ส่วนสำคัญที่กล่าวมาข้างต้น แต่ในขณะเดียวกัน การพัฒนานักศึกษาครูทั้ง 2 หลักสูตร หน่วยผลิตครูยังคงต้องจัดการเรียนรู้นักศึกษาครูทั้ง 2 หลักสูตรให้มีสมรรถนะที่พึงประสงค์อันได้แก่ สมรรถนะวิชาชีพครู ตามข้อบังคับคุรุสภาว่าด้วยมาตรฐานวิชาชีพ (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2562 เรื่องรายละเอียดของมาตรฐานความรู้และประสบการณ์วิชาชีพครู ได้กำหนดสมรรถนะทางวิชาชีพครูในมาตรฐานความรู้และประสบการณ์วิชาชีพครูเพียงมาตรฐานเดียว โดยคณะกรรมการคุรุสภาได้ทำประกาศสมรรถนะทางวิชาชีพครู เรื่อง รายละเอียดมาตรฐานความรู้และประสบการณ์วิชาชีพครูไว้ คือ การรอบรู้บริบทการเปลี่ยนแปลงของสังคมทั้งภายในและภายนอกประเทศที่ส่งผลกระทบต่อการศึกษาและประยุกต์ใช้แนวคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในการจัดการเรียนรู้ให้กับผู้เรียน การเข้าใจธรรมชาติของผู้เรียน โดยมีการช่วยเหลือและสนับสนุนการเรียนรู้ของผู้เรียนให้เต็มตามศักยภาพ การให้คำแนะนำช่วยเหลือผู้เรียนให้มีคุณภาพชีวิต การวิเคราะห์ การจัดทำ การใช้ การประเมินและพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษา การจัดทำแผนการเรียนรู้และนำแผนการเรียนรู้ไปสู่การปฏิบัติให้เกิดผลจริงและเหมาะสมกับผู้เรียน การบริหารจัดการชั้นเรียนให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการสื่อสาร การแสวงหาแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลายให้แก่ผู้เรียน การประยุกต์ใช้หรือพัฒนาสื่อและนวัตกรรมเพื่อการ

เรียนรู้ของผู้เรียน การวัดและประเมินผลการเรียนรู้และการนำผลการประเมินไปใช้ในการพัฒนาผู้เรียน การเลือกใช้ผลการวิจัยไปใช้ในการจัดการเรียนรู้ การทำวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนการสอนและพัฒนาผู้เรียน และการจัดการคุณภาพพัฒนาและประเมินคุณภาพการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ (คุรุสภา, 2563) จากการประกาศสมรรถนะทางวิชาชีพครูดังกล่าว คุรุสภาจึงได้กำหนดมาตรฐานความรู้หรือสมรรถนะทางวิชาชีพครู ได้แก่ การมีความรอบรู้และเข้าใจในเรื่องการเปลี่ยนแปลงบริบทของโลก สังคม และแนวคิดของปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง การมีความรอบรู้และเข้าใจในเรื่องจิตวิทยาพัฒนาการ จิตวิทยาการศึกษา และจิตวิทยาให้คำปรึกษาในการวิเคราะห์และพัฒนาผู้เรียนตามศักยภาพ การมีความรอบรู้และเข้าใจในเรื่องหลักสูตร ศาสตร์การสอน และเทคโนโลยีดิจิทัลในการจัดการเรียนรู้ การมีความรอบรู้และเข้าใจในเรื่องการวัด ประเมินผลการเรียนรู้และการวิจัยเพื่อแก้ปัญหาและพัฒนาผู้เรียน การมีความรอบรู้และเข้าใจในเรื่องการออกแบบ การดำเนินการเกี่ยวกับงานประกันคุณภาพ การศึกษา จริยธรรม และจรรยาบรรณวิชาชีพครู ซึ่งหน่วยผลิตครูจะต้องพัฒนาบัณฑิตให้เกิดสมรรถนะดังกล่าว

อีกหนึ่งสมรรถนะที่หน่วยผลิตครูยังคงต้องจัดการเรียนรู้ให้นักศึกษาคือสมรรถนะแกนกลางของการศึกษายุค 4.0 ที่ทันต่อการเปลี่ยนแปลงของสังคมโลกในยุค Disruption โดยปัจจัยที่สำคัญ คือ เทคโนโลยีสารสนเทศ (information technology) ในการจัดการเรียนการสอนยุคใหม่ที่นักศึกษาคูต้องมี นอกจากความรู้ความเข้าใจในเรื่องของแนวคิดหลักแห่งวิชาชีพครูและเนื้อหาสาระวิชาที่สอนแล้ว ยังจำเป็นต้องมีความรู้ความเข้าใจในเรื่องของเครื่องมือที่จะใช้แสวงหาความรู้เพื่อช่วยเติมเต็มความรู้ให้กับผู้เรียนให้เกิดทักษะ ความรู้สร้างสรรค์ประสบการณ์ และความสามารถในการคิดวิเคราะห์และแก้ปัญหาได้อันจะเกิดประโยชน์สูงสุดต่อผู้เรียนทุกคน ดังนั้นสื่อการเรียนรู้ไม่ว่าจะเป็นสื่อบุคคล วัสดุ อุปกรณ์ ตลอดจนเทคนิควิธีการล้วนเป็นสิ่งกลางที่ทำให้ผู้เรียนมีความรู้ตามวัตถุประสงค์การเรียนรู้ที่กำหนดไว้ได้ง่ายและรวดเร็ว จึงถือเป็นเครื่องมือสำคัญยิ่งเพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมเป็นไปตามจุดมุ่งหมายของการเรียนรู้ได้อย่างถูกต้องเหมาะสม และที่สำคัญคือครูผู้สอนต้องรู้จักเลือกสรรสื่อการเรียนรู้ที่จะนำไปใช้เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพมากที่สุด (สมหมาย จันทรเรือง, 2563) และจากงานวิจัยที่มีนักการศึกษาหลายท่านได้ศึกษาเกี่ยวกับสมรรถนะของครูในยุคของการศึกษา 4.0 พบว่า ครูจำเป็นต้องมีสมรรถนะหลายด้าน ได้แก่ การคิดแบบมีวิจารณญาณ (พิชญาภา ยืนยาว และ ชีรวิฑูร ธาดาตันดิโชค, 2561) ความเป็นผู้เรียนรู้ตลอดชีวิต (กิตติชัย สุชาติโนบล, 2564) การสื่อสารข้ามวัฒนธรรม (ชันยพร พรหมกร, 2560) การทำงานร่วมกับชุมชนและภาวะผู้นำ (วิภาวรรณ เอกวรรณัง, 2560) เพราะสมรรถนะเหล่านี้เป็นสิ่งที่ครูยุคใหม่ต้องมีที่เป็นส่วนเสริมให้สามารถทำงานในทุกมิติและส่งผลกระทบต่อคุณภาพของนักเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ สมรรถนะดังกล่าวทำให้ครูมีความคิดเชิงเหตุเชิงผล มีความคิดรอบคอบ สามารถหาข้อมูลจากความรู้และประสบการณ์ มาใช้แก้ปัญหาแต่ละสถานการณ์ในการทำงานใหม่ ๆ รู้ทันสถานการณ์และการเปลี่ยนแปลงของโลกตลอดเวลา สามารถสื่อสารแบบกัลยาณมิตรกับสังคม มีการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมเพื่อให้เหมาะสมต่อการใช้ชีวิตอยู่ในสังคมและเป็นแบบอย่างที่ดี รวมถึงมีปฏิสัมพันธ์ที่ดีในการสร้างเครือข่ายความร่วมมือ อีกทั้งยังมีภาวะผู้นำที่มีการริเริ่มการปฏิบัติที่นำไปสู่การเปลี่ยนแปลงและการพัฒนา สมรรถนะเหล่านี้ทำให้การปฏิบัติงานในหน้าที่การงานได้สมบูรณ์ยิ่งขึ้นในบทบาทของครูในยุคปัจจุบัน และส่งผลกระทบต่อคุณภาพของผู้เรียนตามเป้าหมายของประเทศ จากสมรรถนะข้างต้น

หน่วยผลิตครูจะต้องพัฒนาบัณฑิตครูที่พร้อมจะส่งต่อให้ผู้เรียนมีคุณลักษณะที่ทันต่อการเปลี่ยนแปลงของโลก และเป็นคนที่มีคุณภาพของประเทศ

คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา ได้มีการจัดทำโครงการพัฒนาศักยภาพนักศึกษาครุศาสตร์บัณฑิต (Extra Time) โดยใช้หอพักเป็นฐาน ซึ่งจัดให้นักศึกษาครูหลักสูตร 4 ปี ที่เป็นรุ่นแรกในปีการศึกษา 2562 จนถึงปัจจุบัน โดยโครงการดังกล่าวได้นำปัจจัยที่เกี่ยวข้องมาเป็นเป้าหมายหลัก อันได้แก่ พระบรมราโชบายด้านการศึกษาของในหลวงรัชกาลที่ 10 มาตรฐานความรู้วิชาชีพครู คุณลักษณะสำคัญของครูในศตวรรษที่ 21 ความต้องการของผู้ใช้บัณฑิต ผลการวิเคราะห์ จุดอ่อน จุดแข็ง โอกาส และอุปสรรค (SWOT) ของหลักสูตรครุศาสตร์บัณฑิต และผลการวิจัยการพัฒนาการศึกษาเพื่อสร้างสันติในสามจังหวัดชายแดนใต้ มาเป็นฐานในการจัดทำโครงการ ซึ่งโครงการดังกล่าวมีหลักสูตรพิเศษในการจัดการเรียนรู้ 3 ส่วน คือ 1) หลักสูตรกลางที่เน้นการเป็นครูนักพัฒนา 2) กิจกรรมเสริมหลักสูตรตัว และ 3) ศาสตร์ตามหลักสูตรของนักศึกษา รวมเวลาเรียนทั้งสิ้นจำนวน 1,800 ชั่วโมง โดยจัดการเรียนตั้งแต่ชั้นที่ปี 1 ถึงปีที่ 3 และมีการเข้าค่ายก่อนเรียนเพื่อเตรียมความพร้อมก่อนการเป็นครู โดยหลักสูตรกลางมีเป้าหมายและความมุ่งมั่นให้นักศึกษาเป็นครูนักพัฒนาในมิติของนักการศึกษา มีความรับผิดชอบต่อตนเองและผู้อื่น มีความอดทนเรียนรู้ต่อสภาพความยากลำบาก การใช้ชีวิตพอเพียง และสามารถสร้างนวัตกรรมการเรียนรู้จากการเชื่อมโยงความรู้เชิงทฤษฎีลงสู่การปฏิบัติจริง เพื่อใช้ประโยชน์ในโรงเรียนพื้นที่ห่างไกลและชุมชนของตนเอง กิจกรรมดังกล่าวจะหล่อหลอมให้นักศึกษาครูเป็นครูนักพัฒนาที่มีคุณสมบัติที่โดดเด่นในเรื่องการปรับตัว สร้างสุข แก้ปัญหา และเป็นนักพัฒนาที่เป็นผู้มีเครือข่าย เป็นผู้มองคักความรู้และมีจิตวิญญาณความเป็นครู ซึ่งเป็นสมรรถนะที่สำคัญของครูให้กับนักศึกษาหลักสูตร 4 ปีเพิ่มขึ้นถึงแม้ว่าจะมีเวลาเรียนตามหลักสูตรที่น้อยกว่านักศึกษาหลักสูตร 5 ปี

จากประเด็นข้างต้น ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะทำการศึกษาสมรรถนะครูตามประกาศสมรรถนะทางวิชาชีพครูของคุรุสภา และสมรรถนะแกนกลางของการศึกษายุค 4.0 ของนักศึกษาครูทั้ง 2 หลักสูตร คือ หลักสูตร 5 ปี และหลักสูตร 4 ปี ที่มีโครงการในการพัฒนาศักยภาพนักศึกษาครูเฉพาะของคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา โดยผ่านความคิดเห็นของอาจารย์พี่เลี้ยงที่นักศึกษากำลังฝึกประสบการณ์วิชาชีพ เพื่อนำผลมาวางแนวทางในการบริหารจัดการ การจัดการเรียนรู้และกิจกรรมเสริมเพื่อส่งเสริมและพัฒนาสมรรถนะของนักศึกษาครูที่สำคัญและตรงตามความต้องการของโรงเรียน ชุมชน และประเทศชาติต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อสำรวจสมรรถนะครูของนักศึกษาครูหลักสูตร 4 ปี และหลักสูตร 5 ปี คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา ตามความคิดเห็นของอาจารย์พี่เลี้ยง
2. เพื่อเปรียบเทียบสมรรถนะครูของนักศึกษาครูหลักสูตร 4 ปี และหลักสูตร 5 ปี คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. สมรรถนะทางวิชาชีพครู มีขอบเขต 6 ด้าน ได้แก่

1.1 การรับรู้การเปลี่ยนแปลงบริบทของโลก สังคม และแนวคิดของปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง หมายถึง การรับรู้เกี่ยวกับนโยบาย กฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับ และการเมือง สถานะเศรษฐกิจและการดำรงชีวิต นวัตกรรมและเทคโนโลยี การศึกษาเพื่อพัฒนาที่ยั่งยืน ด้านสังคม วัฒนธรรม สิ่งแวดล้อม และสุขภาพ และสามารถนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้

1.2 จิตวิทยาพัฒนาการ จิตวิทยาการศึกษา และจิตวิทยาให้คำปรึกษาในการวิเคราะห์และพัฒนา ผู้เรียนตามศักยภาพ หมายถึง ความสามารถวิเคราะห์ความแตกต่างของผู้เรียน สามารถสังเคราะห์แบบการ เรียนรู้และสร้างบรรยากาศการเรียนรู้ได้ตรงตามสภาพของผู้เรียน มีบุคลิกภาพความเป็นครูในการกระตุ้น ส่งเสริมการเรียนรู้ กระบวนการคิด นำแนวคิดทางจิตวิทยามาใช้สร้างนวัตกรรมเพื่อพัฒนาผู้เรียนตามความแตกต่างระหว่างบุคคล

1.3 หลักสูตร ศาสตร์การสอน และเทคโนโลยีดิจิทัลในการจัดการเรียนรู้ หมายถึง ความสามารถในการจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ที่ยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยมีการบูรณาการและเชื่อมโยงกับวิถีชีวิต ท้องถิ่นและ หลักสูตร มีการเชื่อมโยงการเรียนรู้และการวัดประเมินผลมาใช้ในการพัฒนาการเรียนและการสอน มีการออกแบบ กิจกรรมการเรียนรู้ นวัตกรรม และกิจกรรมที่ส่งเสริมคุณลักษณะและสมรรถนะของผู้เรียนอย่างหลากหลาย ตามความต้องการของผู้เรียน

1.4 การวัด ประเมินผลการเรียนรู้ และการวิจัยเพื่อแก้ปัญหาและพัฒนาผู้เรียน หมายถึง ความสามารถในการออกแบบวิธีการวัด ประเมินผล และสร้างเครื่องมืออย่างเหมาะสม สอดคล้องกับตัวชี้วัดและ มาตรฐานการเรียนรู้ และตามสภาพจริงของผู้เรียน มีการแก้ไขหรือประเมินพัฒนาการของผู้เรียน มีการวิเคราะห์ ปัญหาและออกแบบการวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้อ และมีการนำผลไปใช้ประโยชน์

1.5 การออกแบบและการดำเนินการเกี่ยวกับงานประกันคุณภาพการศึกษา หมายถึง การรับรู้และ เข้าใจ และมีส่วนร่วมเกี่ยวกับการประกันคุณภาพการศึกษาภายในและภายนอก และมีการนำผลการประกัน คุณภาพไปใช้ในการจัดการเรียนการสอน

1.6 จริยธรรมและจรรยาบรรณวิชาชีพครู หมายถึง การปฏิบัติตนได้เหมาะสมกับบทบาทหน้าที่ของ ครู ได้แก่ การเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ ช่วยเหลือ เสียสละ อุทิศตนเพื่อประโยชน์ต่อวิชาชีพ รักษาสิทธิประโยชน์ของ ตนเอง และไม่ละเมิดสิทธิของผู้อื่น ยึดมั่นในอุดมการณ์ของวิชาชีพ ปกป้องเกียรติและศักดิ์ศรีของวิชาชีพ

ข้อสัต์ย์ต่อตนเอง ตรงต่อเวลา วางแผนการใช้จ่าย และใช้ทรัพยากรอย่างประหยัด และปฏิบัติตนตามกฎ ระเบียบ ข้อบังคับ และวัฒนธรรมที่ดีขององค์กร

2. สมรรถนะแกนกลางของการศึกษายุค 4.0 มี 5 ด้าน ได้แก่

2.1 การคิดแบบมีวิจารณญาณ หมายถึง การมีความคิดเชิงเหตุเชิงผล มีความคิดรอบคอบ สามารถหาข้อมูลจากความรู้และประสบการณ์มาใช้แก้ปัญหาแต่ละสถานการณ์ สามารถแยกแยะว่าข้อมูลใดเป็นข้อเท็จจริง หาทางเลือกที่สมเหตุสมผลในการทำงานได้ดี

2.2 ความเป็นผู้เรียนรู้ตลอดชีวิต หมายถึง การมีจิตอาสาในการทำงาน กล้าลองผิดลองถูก แสวงหาข้อมูลและความรู้ใหม่ ๆ รู้ทันสถานการณ์และการเปลี่ยนแปลงของโลก สนุกและสนใจเข้าร่วมทำกิจกรรมต่าง ๆ เปิดใจกว้างรับฟังผู้อื่น

2.3 การสื่อสารข้ามวัฒนธรรม หมายถึง ความสามารถในการสื่อสารกับเพื่อนและครูอาจารย์แบบกัลยาณมิตร สามารถพูดโน้มน้าวชักจูงใจให้ผู้ฟังปฏิบัติตาม เลือกใช้คำสื่อสารได้ถูกกาลเทศะ มีการเตรียมความรู้ ความพร้อมสำหรับการปรับตัว สามารถปรับเปลี่ยนพฤติกรรมให้เหมาะกับสิ่งแวดล้อม

2.4 การทำงานร่วมกับชุมชน หมายถึง การมีปฏิสัมพันธ์ที่ดี มีการสร้างเครือข่ายความร่วมมือระหว่างครู ผู้ปกครอง ชุมชน และองค์กรอื่น ๆ มีการแลกเปลี่ยนข้อมูลสารสนเทศเพื่อการจัดการเรียนรู้ มีส่วนร่วมในการจัดการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง

2.5 ภาวะผู้นำ หมายถึง การริเริ่มการปฏิบัติงานไปสู่การเปลี่ยนแปลง มีการพัฒนานวัตกรรม มีทักษะการสื่อสาร มีการเปิดใจกว้าง มีการยอมรับทัศนะที่หลากหลาย เห็นความสำคัญในความคิดเห็นหรือผลงานและให้เกียรติแก่ผู้อื่น มีการวางแผนอย่างมีวิสัยทัศน์ที่เชื่อมโยงกับเป้าหมายและพันธกิจของโรงเรียน

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร ได้แก่ อาจารย์พี่เลี้ยงที่ดูแลรับผิดชอบนักศึกษาครูประจำปีการศึกษา 2565 ทั้ง 2 หลักสูตร จำนวน 12 สาขาวิชา ได้แก่ การศึกษาปฐมวัย การประถมศึกษา การสอนอิสลามศึกษา พลศึกษาและสุขศึกษา ภาษาอังกฤษ เทคโนโลยีทางการศึกษา วิทยาศาสตร์ทั่วไป คณิตศาสตร์ คอมพิวเตอร์ศึกษา ภาษาอังกฤษ ภาษาไทย สังคมศึกษา และภาษามลายู โดยมีรายละเอียดของอาจารย์พี่เลี้ยงดังนี้

1. อาจารย์พี่เลี้ยงที่ดูแลรับผิดชอบนักศึกษาครูหลักสูตร 4 ปี จำนวน 442 คน ที่ทำการฝึกประสบการณ์วิชาชีพ 1 ภาคเรียนโดยนักศึกษาครูหลักสูตร 4 ปี ได้รับการพัฒนาคุณลักษณะภายใต้โครงการพัฒนาศักยภาพนักศึกษาครูศาสตรบัณฑิต (Extra Time) โดยใช้หอพักเป็นฐาน ที่พัฒนาให้บัณฑิตมีคุณลักษณะของครูนักพัฒนา โดยมีเสริมหลักสูตร 4 หลักสูตร รวมเวลาเรียนทั้งสิ้นจำนวน 1,800 ชั่วโมง โดยมีการเข้าค่ายก่อนเรียนเพื่อเตรียมความพร้อมก่อนการเป็นครู หลักสูตรกลาง 7 หลักสูตร กิจกรรมเสริมหลักสูตรตัวเสริมเพื่อสอบบรรจุ และหลักสูตรตามศาสตร์ของนักศึกษา

2. อาจารย์พี่เลี้ยงที่ดูแลรับผิดชอบนักศึกษาครูหลักสูตร 5 ปี จำนวน 414 คนที่ทำการฝึกประสบการณ์วิชาชีพ 1 ปีการศึกษา

กลุ่มตัวอย่าง ได้ทำการกำหนดขนาดตัวอย่างตามประชากรทั้งสองกลุ่ม จากสูตรของ Taro Yamane (วรณิ แกมเกตุ, 2551, น. 238) ได้ขนาดตัวอย่างของอาจารย์พี่เลี้ยงของนักศึกษาครูหลักสูตร 4 ปี จำนวน 210 คน และหลักสูตร 5 ปี จำนวน 204 คน จากนั้นกำหนดตามสัดส่วนของจำนวนอาจารย์พี่เลี้ยงตามสาขาวิชา แล้วทำการสุ่มตัวอย่างอย่างง่าย (simple random sampling) ตามจำนวนตัวอย่างที่กำหนดไว้ ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 จำนวน ร้อยละของอาจารย์พี่เลี้ยงของนักศึกษาครูหลักสูตร 4 ปี และหลักสูตร 5 ปี คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา

หลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต	หลักสูตร 4 ปี		หลักสูตร 5 ปี	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
การศึกษาปฐมวัย	31	14.8	33	16.2
การประถมศึกษา	18	8.6	15	7.4
การสอนอิสลามศึกษา	17	8.1	14	6.9
พลศึกษาและสุขศึกษา	16	7.6	16	7.8
ภาษาอังกฤษและเทคโนโลยีทางการศึกษา	17	8.1	16	7.8
วิทยาศาสตร์ทั่วไป	17	8.1	17	8.3
คณิตศาสตร์	17	8.1	18	8.8
คอมพิวเตอร์ศึกษา	16	7.6	15	7.4
ภาษาอังกฤษ	17	8.1	17	8.3
ภาษาไทย	17	8.1	16	7.8
สังคมศึกษา	12	5.7	13	6.4
ภาษามลายู	15	7.1	14	6.9
รวมทั้งสิ้น	210	100.0	204	100.0

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือการวิจัย ได้แก่ แบบประเมินสมรรถนะครูมี 2 สมรรถนะ คือ สมรรถนะทางวิชาชีพครู จำนวน 6 ด้าน และสมรรถนะแกนกลางของการศึกษายุค 4.0 จำนวน 5 ด้าน เป็นแบบมาตราประมาณค่า 5 ระดับ และทำการหาคุณภาพของเครื่องมือโดยให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 คน พิจารณาความตรงเชิงเนื้อหา มีค่าตั้งแต่ 0.67-1.00

และหาค่าความเที่ยงเป็นรายสมรรถนะ จากนักศึกษาที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง โดยใช้สูตร Cronbach's alpha coefficient (ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ, 2538, น. 200) มีค่า 0.83 และ 0.93

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ผู้วิจัยชี้แจงวัตถุประสงค์ของงานวิจัยให้กับอาจารย์ที่เลี้ยงผ่านการประชุม โดยผู้วิจัยได้มีการอธิบายให้อาจารย์ที่เลี้ยงทราบถึงวัตถุประสงค์ของการดำเนินการวิจัย รวมทั้งประโยชน์และผลกระทบที่อาจจะเกิดขึ้นจากการวิจัยอย่างละเอียดตลอดจนให้เวลาในการซักถามข้อสงสัยต่าง ๆ จนเข้าใจ ตามขั้นตอนของจริยธรรมในมนุษย์ เพื่อนำข้อมูลที่ได้ไปใช้เป็นแนวทางในการพัฒนานักศึกษาคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลาต่อไป และได้ส่งลิงก์แบบประเมินให้กับอาจารย์ที่เลี้ยงตามที่ได้กำหนดกลุ่มตัวอย่าง โดยกำหนดระยะเวลาที่ส่งกลับของแบบประเมิน ในช่วงเดือนพฤศจิกายน 2565 ซึ่งนักศึกษาทั้ง 2 ชั้นปี มีการฝึกสอนเสร็จสิ้นใน 1 ภาคเรียน

2. รวบรวมและตรวจสอบจำนวนตัวอย่าง และนำผลที่ได้มาวิเคราะห์ต่อไป

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

สถิติเบื้องต้น ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ส่วนสถิติสำหรับการทดสอบสมมติฐาน ได้แก่ การทดสอบค่าที (t-test for independent samples)

ผลการวิจัย

1. ผลการสำรวจสมรรถนะครูของนักศึกษาคณะครุศาสตร์ หลักสูตร 4 ปี และหลักสูตร 5 ปี คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา ตามความคิดเห็นของอาจารย์ที่เลี้ยงมีผลดังตาราง 2

ตารางที่ 2 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของสมรรถนะครูของนักศึกษาคณะครุศาสตร์ หลักสูตร 4 ปี และหลักสูตร 5 ปี คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา ตามความคิดเห็นของอาจารย์ที่เลี้ยงโดยภาพรวม

สมรรถนะครู	ปี 4 (210 คน)		ระดับ ความเห็น	ปี 5 (204 คน)		ระดับ ความเห็น
	<i>M</i>	<i>SD</i>		<i>M</i>	<i>SD</i>	
สมรรถนะทางวิชาชีพครู						
1. ความรอบรู้และเข้าใจในเรื่องการเปลี่ยนแปลงบริบทของโลก สังคมและแนวคิดของปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง	4.41	0.45	มาก	4.31	0.50	มาก
2. ด้านจิตวิทยา	4.52	0.47	มากที่สุด	4.40	0.48	มาก
3. หลักสูตร/ศาสตร์การสอน	4.54	0.48	มากที่สุด	4.44	0.50	มาก
4. การวัดและประเมินผลการเรียนรู้/การวิจัยเพื่อแก้ปัญหาและพัฒนาผู้เรียน	4.45	0.53	มาก	4.31	0.53	มาก

ตารางที่ 2 (ต่อ)

สมรรถนะครู	ปี 4 (210 คน)		ระดับ ความเห็น	ปี 5 (204 คน)		ระดับ ความเห็น
	<i>M</i>	<i>SD</i>		<i>M</i>	<i>SD</i>	
5. การออกแบบและการดำเนินการเกี่ยวกับงานประกันคุณภาพการศึกษา	4.22	0.61	มาก	4.07	0.62	มาก
6. จริยธรรม และจรรยาบรรณวิชาชีพครู	4.82	0.39	มากที่สุด	4.75	0.40	มากที่สุด
สมรรถนะแกนกลางของการศึกษายุค 4.0						
1. การคิดแบบมีวิจารณญาณ	4.61	0.49	มากที่สุด	4.48	0.49	มาก
2. ความเป็นผู้เรียนรู้ตลอดชีวิต	4.73	0.41	มากที่สุด	4.63	0.45	มากที่สุด
3. การสื่อสารข้ามวัฒนธรรม	4.69	0.41	มากที่สุด	4.59	0.45	มากที่สุด
4. การทำงานร่วมกับชุมชน	4.46	0.53	มาก	4.37	0.54	มาก
5. ภาวะผู้นำครู	4.62	0.46	มากที่สุด	4.52	0.49	มากที่สุด

จากตารางที่ 2 แสดงสมรรถนะครูของนักศึกษาหลักสูตร 4 ปี และสำหรับนักศึกษาหลักสูตร 5 ปี ตามความคิดเห็นของอาจารย์ที่เลี้ยงทั้ง 2 กลุ่ม พบว่า สมรรถนะทางวิชาชีพครูที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ จริยธรรม และจรรยาบรรณวิชาชีพครูมีสมรรถนะอยู่ในระดับมากที่สุด ($M=4.82, SD=0.39$), ($M=4.75, SD=0.40$) รองลงมา คือ หลักสูตร/ศาสตร์การสอนมีสมรรถนะอยู่ในระดับมากที่สุดและมากตามลำดับ ($M=4.54, SD=0.48$), ($M=4.44, SD=0.50$) และค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ การออกแบบและการดำเนินการเกี่ยวกับงานประกันคุณภาพการศึกษา มีสมรรถนะอยู่ในระดับมาก ($M=4.22, SD=0.61$), ($M=4.07, SD=0.62$)

ส่วนสมรรถนะแกนกลางของการศึกษายุค 4.0 ที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ความเป็นผู้เรียนรู้ตลอดชีวิตมีสมรรถนะอยู่ในระดับมากที่สุด ($M=4.73, SD=0.41$), ($M=4.63, SD=0.45$) รองลงมา คือ การสื่อสารข้ามวัฒนธรรมมีสมรรถนะอยู่ในระดับมากที่สุด ($M=4.69, SD=0.41$), ($M=4.59, SD=0.45$) และค่าเฉลี่ยต่ำสุดสำหรับนักศึกษาหลักสูตร 4 ปี คือ การคิดแบบมีวิจารณญาณมีสมรรถนะอยู่ในระดับมากที่สุด ($M=4.61, SD=0.49$) และนักศึกษาหลักสูตร 5 ปี คือ ($M=4.48, SD=0.49$) การทำงานร่วมกับชุมชน ($M=4.37, SD=0.54$)

2. ผลการเปรียบเทียบสมรรถนะครูของนักศึกษาครูหลักสูตร 4 ปี และหลักสูตร 5 ปี ตามความคิดเห็นของอาจารย์ที่เลี้ยงมีผลดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 ผลการเปรียบเทียบสมรรถนะครูของนักศึกษาครู หลักสูตร 4 ปี และหลักสูตร 5 ปี คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา ตามความคิดเห็นของอาจารย์ที่เลี้ยงโดยภาพรวม

สมรรถนะครู	ปี 4 (210 คน)		ปี 5 (204 คน)		t
	M	SD	M	SD	
สมรรถนะทางวิชาชีพครู	4.51	0.41	4.39	0.43	2.84*
1. ความรอบรู้และเข้าใจในเรื่องการเปลี่ยนแปลง บริบทของโลก สังคมและแนวคิดของปรัชญา เศรษฐกิจพอเพียง	4.41	0.45	4.31	0.50	2.21*
2. ด้านจิตวิทยา	4.52	0.47	4.40	0.48	2.45*
3. หลักสูตร/ศาสตร์การสอน	4.54	0.48	4.44	0.50	2.11*
4. การวัดและประเมินผลการเรียนรู้/การวิจัยเพื่อ แก้ปัญหาและพัฒนาผู้เรียน	4.45	0.53	4.31	0.53	2.83*
5. การออกแบบและการดำเนินการเกี่ยวกับงาน ประกันคุณภาพการศึกษา	4.22	0.61	4.07	0.62	2.49*
6. จริยธรรม และจรรยาบรรณวิชาชีพครู	4.82	0.39	4.75	0.40	1.79*
สมรรถนะแกนกลางของการศึกษายุค 4.0	4.63	0.41	4.52	0.42	2.50*
1. การคิดแบบมีวิจารณญาณ	4.61	0.49	4.48	0.49	2.51*
2. ความเป็นผู้เรียนรู้ตลอดชีวิต	4.73	0.41	4.63	0.45	2.36*
3. การสื่อสารข้ามวัฒนธรรม	4.69	0.41	4.59	0.45	2.50*
4. การทำงานร่วมกับชุมชน	4.46	0.53	4.37	0.54	1.78*
5. ภาวะผู้นำครู	4.62	0.46	4.52	0.49	2.14*

* $p < .05$

จากตารางที่ 3 พบว่าสมรรถนะทางวิชาชีพครูและสมรรถนะแกนกลางของการศึกษายุค 4.0 ทั้งภาพรวมและรายด้านนักศึกษาครูหลักสูตร 4 ปี สูงกว่านักศึกษาครูหลักสูตร 5 ปี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3. ผลการจัดอันดับสมรรถนะของนักศึกษาครูหลักสูตร 4 ปี และหลักสูตร 5 ปี ตามความคิดเห็นของอาจารย์ที่เลี้ยงมีผลดังตารางที่ 4

ตารางที่ 4 แสดงผลการจัดอันดับสมรรถนะครูของนักศึกษาครู หลักสูตร 4 ปี และหลักสูตร 5 ปี โดยแยกตามสาขาวิชา

สมรรถนะครู	อันดับที่ 1	อันดับที่ 2	อันดับที่ 3	อันดับที่ 11 (สุดท้าย)
สมรรถนะทางวิชาชีพครู				
1. ความรอบรู้และเข้าใจในเรื่องการเปลี่ยนแปลงบริบทของโลก สังคมและแนวคิดของปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง				12
2. ด้านจิตวิทยา				
3. หลักสูตร/ศาสตร์การสอน			12	
4. การวัดและประเมินผลการเรียนรู้/การวิจัยเพื่อแก้ปัญหาและพัฒนาผู้เรียน				๓ ๘
5. การออกแบบและการดำเนินการเกี่ยวกับงานประกันคุณภาพการศึกษา				1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 ๑ ๒ ๔ ๕ ๖ ๗ ๘ ๑๐ ๑๑ ๑๒
6. จริยธรรม และจรรยาบรรณวิชาชีพครู	1 2 3 4 6 7 8 9 10 12 ๑ ๒ ๓ ๔ ๕ ๖ ๗ ๘ ๑๐ ๑๑ ๑๒	5 11		
สมรรถนะแกนกลางของการศึกษายุค 4.0				
1. การคิดแบบมีวิจารณญาณ	๘			
2. ความเป็นผู้เรียนรู้ตลอดชีวิต	5 11	1 3 6 8 9 12 ๑ ๒ ๓ ๔ ๕ ๗ ๘ ๑๑	2 4 7 10 ๖ ๘ ๑๐ ๑๒	
3. การสื่อสารข้ามวัฒนธรรม		2 4 7 10 ๖ ๘ ๑๒	1 5 9 ๑ ๒ ๓ ๔ ๕ ๘ ๑๑	

ตารางที่ 4 (ต่อ)

สมรรถนะครู	อันดับที่ 1	อันดับที่ 2	อันดับที่ 3	อันดับที่ 11 (สุดท้าย)
4. การทำงานร่วมกับชุมชน			3	
5. ภาวะผู้นำครู		๑๐	6 8 11	๗

หมายเหตุ เลขไทยแทนนักศึกษาหลักสูตร 4 ปี เลขอารบิกแทนนักศึกษาหลักสูตร 5 ปี

1,๑ = การศึกษาปฐมวัย 2,๒ = การประถมศึกษา 3,๓ = การสอนอิสลามศึกษา 4,๔ = พลศึกษาและสุขศึกษา
5,๕ = ภาษาอังกฤษเทคโนโลยี 6,๖ = วิทยาศาสตร์ทั่วไป 7,๗ = คณิตศาสตร์ 8,๘ = คอมพิวเตอร์ศึกษา
9,๙ = ภาษาอังกฤษ 10,๑๐ = ภาษาไทย 11,๑๑ = สังคมศึกษา และ 12,๑๒ = ภาษามลายู

จากตารางที่ 4 พบว่า นักศึกษามีสมรรถนะทางวิชาชีพครูมากที่สุดเป็นอันดับ 1 คือ การมีจริยธรรมและจรรยาบรรณวิชาชีพครู จำนวน 21 สาขาวิชา รองลงมาเป็นสมรรถนะแกนกลางของการศึกษายุค 4.0 คือ ความเป็นผู้เรียนรู้ตลอดชีวิต จำนวน 14 สาขาวิชา อันดับที่ 3 คือ การสื่อสารข้ามวัฒนธรรมจำนวน 10 สาขาวิชา สมรรถนะทางวิชาชีพครูอันดับท้ายสุด คือ การออกแบบและการดำเนินการเกี่ยวกับงานประกันคุณภาพการศึกษา จำนวน 21 สาขาวิชา

อภิปรายผลการวิจัย

จากผลการวิจัย มีประเด็นที่น่าสนใจ นำมาอภิปรายผล ดังนี้

1. ผลการศึกษาสมรรถนะครูของนักศึกษาคูหลักสูตร 4 ปี และนักศึกษาคูหลักสูตร 5 ปี ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ จริยธรรม และจรรยาบรรณวิชาชีพครู มีสมรรถนะอยู่ในระดับมากที่สุด สาเหตุที่เป็นเช่นนี้เนื่องจาก คณะครุศาสตร์มีการดำเนินการจัดการศึกษาตามแนวทางของคุรุสภา ที่มีแผนการพัฒนาผู้เรียนหลักสูตรครุศาสตรบัณฑิตให้มีพฤติกรรมอันพึงประสงค์ตามจรรยาบรรณวิชาชีพทางการศึกษา นั่นคือ การมีจริยธรรม และจรรยาบรรณวิชาชีพครู เพื่อใช้เป็นแนวทางในการปฏิบัติหน้าที่อย่างมีประสิทธิภาพ ตระหนักถึงความรับผิดชอบต่อนหน้าที่ มีคุณธรรม จริยธรรมและจรรยาบรรณที่ดีงาม เป็นตัวอย่างที่ดีแก่คนในชุมชน ซึ่งแผนการจัดการศึกษาของหลักสูตรสายครุศาสตรบัณฑิตได้วางแบบการจัดการเรียนรู้ในประเด็นนี้ตั้งแต่ปีแรกของการจัดการศึกษา ไม่ว่าจะเป็นวิชาด้านวิชาชีพครู ด้านวิชาตามศาสตร์ รวมถึงการจัดการฝึกประสบการณ์วิชาชีพ ทำให้นักศึกษาทั้ง 2 หลักสูตรมีสมรรถนะครูด้านนี้สูงสุด สอดคล้องกับสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2553) วิชาการณ เอกวรรณัง (2560) และไพฑูรย์ สีนลารัตน์ (อ้างถึงใน นรรัชต์ ฝันเชียร, 2561) ที่ได้ให้ความสำคัญของสมรรถนะครูตรงกัน คือ จริยธรรม และจรรยาบรรณวิชาชีพครู เพราะสมรรถนะดังกล่าว เป็นการระบุดึงการประพฤติปฏิบัติตนถูกต้องตามหลักคุณธรรม จริยธรรม จรรยาบรรณวิชาชีพครู เป็นแบบอย่างที่ดีแก่ผู้เรียนและสังคม เพื่อสร้างความศรัทธาในวิชาชีพครู และเหมาะสมกับการเป็นสมาชิกขององค์กรวิชาชีพครู สามารถชักชวนให้คนอื่น ๆ ทำเพื่อสังคม และครูต้องเป็นบุคคลหนึ่งในสังคมที่ช่วยให้สมาชิกใน

สังคมนั้น ๆ มีแนวทางในการปฏิบัติตนเองและสังคมที่เหมาะสม ฉะนั้นจากผลการวิจัยดังกล่าวที่ปรากฏว่านักศึกษาทั้ง 2 หลักสูตรมีสมรรถนะด้านจริยธรรม และจรรยาบรรณวิชาชีพครู มีสมรรถนะอยู่ในระดับมากที่สุด ก็จะส่งผลให้นักศึกษาเหล่านี้สามารถปฏิบัติหน้าที่ครูได้เหมาะสมกับบทบาทหน้าที่ของครู เพื่อเพื่อแผ่ช่วยเหลือ เสียสละ อุทิศตนเพื่อประโยชน์ต่อวิชาชีพ โดยมุ่งผลสัมฤทธิ์ในการปฏิบัติงานอย่างตั้งใจและเต็มใจในการรักษาสิทธิประโยชน์ของตนเอง และไม่ละเมิดสิทธิของผู้อื่น ยึดมั่นในอุดมการณ์ของวิชาชีพ ปกป้องเกียรติและศักดิ์ศรีของวิชาชีพ และปฏิบัติตามกฎ ระเบียบ ข้อบังคับ และวัฒนธรรมที่ดีขององค์กร และมีบุคลิกภาพที่มีความน่าเคารพนับถือได้เป็นอย่างดี

ส่วนสมรรถนะครูของนักศึกษาหลักสูตร 4 ปี และนักศึกษาหลักสูตร 5 ปีที่มีค่ารองลงมา คือ ความเป็นผู้เรียนรู้ตลอดชีวิต มีสมรรถนะอยู่ในระดับมากที่สุด สาเหตุที่เป็นเช่นนี้เนื่องจากคณะครุศาสตร์มียุทธศาสตร์ในการพัฒนาบัณฑิตให้เป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้ในยุคของการเปลี่ยนแปลง และในขณะเดียวกันให้เป็นนักคิดที่จะต้องสร้างสรรค์นวัตกรรม โดยคณะฯมีการจัดการเรียนรู้ที่มุ่งเน้นการพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษา ส่งเสริมการเรียนรู้และเพิ่มโอกาสในการเข้าถึงการศึกษาและแหล่งเรียนรู้ เพื่อให้นักศึกษาได้เรียนรู้ตลอดชีวิต โดยอาศัยการศึกษาทั้งออนไลน์ ออฟไลน์ ออนไลน์ การสืบค้นข้อมูล ทำให้นักศึกษาเป็นผู้ที่สามารถค้นคว้าหาข้อมูลได้ตลอดเวลา ซึ่งสอดคล้องกับไพฑูรย์ สีนลารัตน์ (อ้างถึงใน นรรัตน์ ผันเจียร, 2561) ที่ได้กล่าวไว้ว่าการเป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้ เป็นคุณลักษณะสำคัญของครูในศตวรรษที่ 21 โดยครูจะต้องสร้างและบูรณาการความรู้ต่าง ๆ มาใช้ในการสร้างสรรค์และพัฒนาองค์ความรู้ใหม่ ๆ มีการคิดวิเคราะห์และคิดสร้างสรรค์ที่เป็นประโยชน์ มีวิสัยทัศน์และตลกลึกทางความคิดเพื่อแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับผู้เรียน โดยครูต้องรู้และเข้าใจเทคโนโลยีใหม่ ๆ ได้อย่างเหมาะสม และสอดคล้องกับวิศวกรรม เอกวรรณัง (2560) ที่ได้กล่าวไว้ว่าสมรรถนะวิชาชีพครูด้านทักษะชีวิตในศตวรรษที่ 21 เป็นทักษะที่เกี่ยวข้องกับการใช้ชีวิตในสภาพสังคมยุคเทคโนโลยีสารสนเทศที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว โดยการมีทักษะการแสวงหาความรู้ตลอดเวลา และการพัฒนาตนเอง สถานศึกษา วิชาชีพ ชุมชน และสังคม สามารถเลือกสรรวิธีการพัฒนาตนเองได้เหมาะสม เข้าใจ ยอมรับ ปรับปรุงและพัฒนาการปฏิบัติงานของตนเอง ใช้แหล่งเรียนรู้ที่หลากหลายในการพัฒนาตนเอง และแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับเพื่อนร่วมงาน ติดตามความเคลื่อนไหวทางวิชาการและวิชาชีพอย่างสม่ำเสมอ เพราะเป็นคุณลักษณะของการเรียนรู้ตลอดชีวิตได้เป็นอย่างดี จากเหตุผลข้างต้นจึงทำให้ผลการวิจัยของนักศึกษาทั้ง 2 หลักสูตรมีสมรรถนะด้านความเป็นผู้เรียนรู้ตลอดชีวิตอยู่ในระดับมากที่สุด ซึ่งแสดงถึงการเป็นผู้ที่มีจิตอาสาในการทำงานใหม่ ๆ กล้าลองผิดลองถูก แสวงหาข้อมูลและความรู้ใหม่ ๆ รู้ทันสถานการณ์และการเปลี่ยนแปลงของโลกตลอดเวลา สนุกกับการทำงานและสนใจเข้าร่วมทำกิจกรรมต่าง ๆ มีการเปิดใจกว้างรับฟังผู้อื่น

ส่วนสมรรถนะครูของนักศึกษาหลักสูตร 4 ปี และนักศึกษาหลักสูตร 5 ปี ที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ การออกแบบและการดำเนินการเกี่ยวกับงานประกันคุณภาพการศึกษา สาเหตุที่เป็นเช่นนี้เนื่องจาก งานประกันคุณภาพการศึกษาเป็นงานเกี่ยวกับการวางแผน จัดระบบ โครงสร้างองค์กร การกำหนดมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา โดยมีกำหนดแนวทางและวิธีการดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา และทำการประสานงานกับฝ่ายต่าง ๆ ในการจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาที่มุ่งคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษา

ของสถานศึกษาและการประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา รวมถึงการทำหน้าที่ตรวจสอบ ทบทวน และ รายงานคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา ซึ่งงานดังกล่าวจะต้องมีการปฏิบัติจริงให้ครบรอบของปีการศึกษา จึงจะเห็นกระบวนการดังกล่าว อีกทั้งจะต้องรู้และเข้าใจถึงบริบทของโรงเรียน ไม่ว่าจะเป็นนโยบาย พันธกิจ วัฒนธรรม เป้าหมายของสถานศึกษาอย่างถ่องแท้ ซึ่งคณะครุศาสตร์ได้จัดให้นักศึกษาได้เรียนรู้แต่เพียงทฤษฎี เท่านั้น ซึ่งสมรรถนะด้านนี้นักศึกษาครูจะต้องมีความรู้และเข้าใจ มีส่วนร่วมในการรับผิดชอบเกี่ยวกับการประกันคุณภาพการศึกษาภายในและภายนอก และมีการนำผลการประกันคุณภาพไปใช้ในการจัดการเรียน การสอน จึงทำให้สมรรถนะด้านนี้นักศึกษาทั้งสองหลักสูตรอยู่ในระดับน้อยที่สุด

2. ผลการเปรียบเทียบสมรรถนะครูของนักศึกษาครูหลักสูตร 4 ปี และหลักสูตร 5 ปี ตามความคิดเห็น ของอาจารย์ที่เลี้ยงทั้ง 2 กลุ่ม พบว่าสมรรถนะด้านจิตวิทยา การวัดและประเมินผลการเรียนรู้/การวิจัยเพื่อ แก้ปัญหาและพัฒนาผู้เรียน การออกแบบและการดำเนินการเกี่ยวกับงานประกันคุณภาพการศึกษา การคิดแบบ มีวิจารณญาณ ความเป็นผู้เรียนรู้ตลอดชีวิต การสื่อสารข้ามวัฒนธรรม สมรรถนะด้านความรู้และเข้าใจใน เรื่องการเปลี่ยนแปลงบริบทของโลก สังคม และแนวคิดของปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง หลักสูตร/ศาสตร์การสอน จริยธรรม และจรรยาบรรณวิชาชีพครู การทำงานร่วมกับชุมชน และภาวะผู้นำครู นักศึกษาครูหลักสูตร 4 ปี มีสมรรถนะดังกล่าวสูงกว่านักศึกษาครูหลักสูตร 5 ปี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 สาเหตุที่เป็นเช่นนี้ เนื่องจากคณะครุศาสตร์ได้มีการจัดทำโครงการพัฒนาศักยภาพนักศึกษาครุศาสตร์บัณฑิตโดยใช้หอพักเป็นฐาน โดยโครงการดังกล่าวมุ่งเป้าให้บัณฑิตมีคุณลักษณะของครูนักพัฒนา โดยมีเป้าหมายให้นักศึกษาครูในแต่ละชั้น ปีให้มีคุณลักษณะดังนี้ คือ ปีที่ 1 เป็นครูรักครู ปีที่ 2 เป็นครูนักสู้ ปีที่ 3 เป็นครูนักสร้าง และปีที่ 4 เป็นครู นักพัฒนา ซึ่งสอดคล้องกับพันธกิจของคณะครุศาสตร์ คือ สร้างบัณฑิตครูให้เป็นครูนักพัฒนา กระบวนการ ดังกล่าวได้เน้นให้มีการจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน สามารถสร้างนวัตกรรมการเรียนรู้จากการเชื่อมโยง ความรู้เชิงทฤษฎีลงสู่การปฏิบัติจริง เพื่อให้เกิดประโยชน์ต่อชุมชน ซึ่งการจัดกิจกรรมเสริมดังกล่าวมี หลากหลายรูปแบบ ไม่ว่าจะเป็นเทคนิคการจัดกิจกรรมในการพัฒนาคุณลักษณะ กิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ การใช้เทคโนโลยี/นวัตกรรม สื่อ สังคมออนไลน์ และการเรียนรู้ด้วยตนเอง ทำให้นักศึกษามีสมรรถนะครู สูงขึ้น และยังมีผลผลิตของการจัดกิจกรรมที่เกิดจากการสร้างนวัตกรรมของผู้เรียน ไปพัฒนาชุมชนอย่างเป็น รูปธรรม อีกทั้งครูสภาได้มีการปรับกระบวนการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูตั้งแต่ชั้นปีที่ 1 ถึง ชั้นปีที่ 4 โดย เป้าหมายของการฝึกประสบการณ์วิชาชีพในแต่ละชั้นปีมีดังนี้ คือ ปีที่ 1 การรอบรู้งานครู ปีที่ 2 เป็นผู้ช่วยครู ปีที่ 3 เป็นผู้ช่วยสอน และปีที่ 4 เป็นครูผู้สอน ซึ่งคณะครุศาสตร์ได้มีการเสริมการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูก่อนไป ฝึกปฏิบัติงานครู ให้เป็นครูนักพัฒนา ซึ่งการจัดกิจกรรมเสริมดังกล่าวให้กับนักศึกษาครูหลักสูตร 4 ปี มากกว่า นักศึกษาครูหลักสูตร 5 ปี จึงทำให้สมรรถนะของนักเรียนครูหลักสูตร 4 ปีสูงกว่า ซึ่งสอดคล้องกับรุ่งลาวัลย์ จันทรัตน์ และคณะ (2565) ที่ได้ศึกษารูปแบบการพัฒนาคุณลักษณะของครูนักพัฒนาสำหรับนักศึกษา คณะครุศาสตร์ โดยมีแนวทางการพัฒนาคุณลักษณะ อันได้แก่ เทคนิคการจัดกิจกรรมในการพัฒนาคุณลักษณะ กิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ การใช้เทคโนโลยี/นวัตกรรม สื่อ สังคมออนไลน์ และการเรียนรู้ด้วยตนเอง เพื่อให้ นักศึกษามีคุณลักษณะของความเป็นครูนักพัฒนา 4 ด้าน ได้แก่ การมีจิตวิญญาณความเป็นครู ทักษะชีวิตใน

ศตวรรษที่ 21 ทักษะอาชีพในศตวรรษที่ 21 และทักษะทางสังคมพหุวัฒนธรรม ผลการพัฒนาทำให้นักศึกษามีคุณลักษณะดังกล่าวสูงกว่าก่อนทำกิจกรรมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ จากเหตุผลดังกล่าวจึงทำให้นักศึกษาคู 4 ปีที่ได้รับการพัฒนาสมรรถนะครู โดยมีกิจกรรมที่หลากหลายมีสมรรถนะครูสูงกว่านักศึกษาคู 5 ปี

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลวิจัยไปใช้

1. สถาบันผลิตครูสามารถนำกิจกรรมภายใต้โครงการพัฒนาศักยภาพนักศึกษาคูศาสตรบัณฑิต (Extra Time) โดยใช้หอพักเป็นฐานไปประยุกต์ใช้ในการพัฒนาผู้เรียนในหลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต และบุคลากรทางการศึกษา ในรูปแบบกิจกรรมเสริม หรืออาจจะเป็นการปรับสาระวิชาที่เกี่ยวข้องให้มีการบูรณาการกับกิจกรรมเสริมดังกล่าว เพื่อที่จะทำให้นักศึกษาคูมีคุณลักษณะตามสมรรถนะที่พึงประสงค์ตามเป้าหมายของคุรุสภาต่อไป

2. จากผลการวิจัยพบว่า สมรรถนะครูอันดับสุดท้ายของนักศึกษาคูหลักสูตร 4 ปีและหลักสูตร 5 ปี คือการออกแบบและการดำเนินการเกี่ยวกับงานประกันคุณภาพการศึกษา จึงเห็นว่าสถาบันผลิตครูจะต้องมีกิจกรรมเสริมและเน้นเป็นพิเศษนอกเหนือจากการจัดเรียนรู้ในสาระวิชาชีพครู โดยเน้นการปฏิบัติหรืออาจเพิ่มในการฝึกประสบการณ์วิชาชีพในเรื่องนี้ของแต่ละชั้นปีให้มากกว่าเดิม

3. สถาบันที่ผลิตและพัฒนาคูสามารถนำแนวทางดังกล่าวไปใช้ในการกำหนดนโยบายและการวางแผนการดำเนินการในการเสริมและสร้างสมรรถนะของครูหรือนักศึกษาคู ให้ตอบสนองนโยบายของรัฐบาลในการปฏิรูปการศึกษา ที่นำมาซึ่งคุณภาพการศึกษาของครูที่ส่งต่อถึงผู้เรียนต่อไป

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. จากผลการวิจัยพบว่า นักศึกษาทั้งสองหลักสูตร ทั้ง 12 สาขาวิชา มีลำดับของสมรรถนะครูทั้ง 11 ด้านที่มีความเหมือนและมีความแตกต่างกัน สำหรับประเด็นนี้ สามารถนำไปทำวิจัยของการคิดค้นกิจกรรมเสริมหลักสูตรที่เน้นสมรรถนะในแต่ละเรื่องเฉพาะสาขาวิชา เพื่อเป็นการเติมเต็มสมรรถนะอันพึงประสงค์ในแต่ละด้านต่อไป

2. การทำวิจัยในครั้งต่อไป อาจมีการทำวิจัยเกี่ยวกับสมรรถนะของครูที่เกิดจากสภาพปัญหาและความต้องการจากโรงเรียนทุกขนาด เพื่อให้ได้สมรรถนะของครูของชุมชน ที่เหมาะสมสำหรับโรงเรียนแต่ละพื้นที่

รายการอ้างอิง

กิตติชัย สุธาสิโนบล. (2564). *คู่มืออาชีพ จิตวิญญาณแห่งศาสตร์และศิลป์ของความเป็นครู*. คอมเมอร์เชียล เวลด์ มีเดีย.

คุรุสภา. (2563). ราชกิจจานุเบกษา ประกาศรายละเอียดของมาตรฐานความรู้และประสบการณ์วิชาชีพครูตาม
ข้อบังคับคุรุสภา ว่าด้วยมาตรฐานวิชาชีพ (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2562 และ หลักเกณฑ์และวิธีการ
ทดสอบและประเมินสมรรถนะทางวิชาชีพครู พ.ศ. 2563. คุรุสภา.

<https://www.ksp.or.th/ksp2018/2020/06/19628/>

ชั้นยพร พรหมการ. (2560). คุณลักษณะครูในศตวรรษที่ 21 ใน โรงเรียนที่มีนักเรียนข้ามวัฒนธรรม จังหวัด
เชียงราย. วารสารการวิจัยภาษาสะลองคำ, 11(2), 95-109.

ธีระเกียรติ เจริญเศรษฐศิลป์. (2560, 4 กรกฎาคม). ไขปม: เรียนครู หลักสูตร 4 ปี - 5 ปี มีมาตรฐานต่างกันจริง
หรือ. วอยซ์ออนไลน์. <https://www.voicetv.co.th/read/504445>

นรรักษ์ ผืนเขียว. (2561, 22 สิงหาคม). ครูในศตวรรษที่ 21 ต้องมีคุณลักษณะอย่างไร. ทูปลูกปัญญา.

<https://www.trueplookpanya.com/education/content/68571/-teaartedu-teaart-teaarttea->

ประพันธ์ศิริ สุเสารัจ. (2561, 25 ตุลาคม). คณบดีคณะศึกษาศาสตร์ มศว' ชี้สอนครู อย่าเอาจำนวนปีเป็นประเด็น ควร
ดูกระบวนการผลิตที่เข้มแข็ง. มติชนออนไลน์.

https://www.matichon.co.th/education/news_1194351

พิชญาภา ปิ่นยาว และ ธีรวิช ชาติตันดิโชค. (2561). การวิเคราะห์ห้วงค์ประกอบคุณลักษณะของครูมืออาชีพใน
ศตวรรษที่ 21. มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม.

รุ่งลาวัลย์ จันทรัตน, ปราณิ หล้าเบ็ญสะ, อิสมาแอ สนิ, เนาวรัตน์ มะลีลาเต๊ะ, ฮุศาย์ คูมิแเด, และวิศนีย์ ผดุง.

(2565). รูปแบบการพัฒนาคุณลักษณะของครุนักพัฒนาสำหรับนักศึกษา คณะครุศาสตร์
มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา. มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา.

ล้วน สายยศ และ อังคณา สายยศ. (2538). เทคนิควิจัยทางการศึกษา. สุวีริยาสาส์น.

วรรณิ แกมเกตุ. (2551). ธีวทยาการวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์ (พิมพ์ครั้งที่ 2). โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์
มหาวิทยาลัย

วิภาวรรณ เอกวรรณง. (2560). การพัฒนาชุดประเมินสมรรถนะวิชาชีพครู สำหรับนักศึกษาฝึกประสบการณ์
วิชาชีพครู มหาวิทยาลัยราชภัฏ [วิทยานิพนธ์ปริญญาคุษฎีบัณฑิต ไม่มีการตีพิมพ์].

มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

สมหมาย จันทรเรือง. (2563, 12 มกราคม). ครูในยุค Disruption. มติชนออนไลน์.

https://www.matichon.co.th/columnists/news_1878563

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2553). คู่มือประเมินสมรรถนะครู (ฉบับปรับปรุง). สำนักพัฒนา
ครูและบุคลากรทางการศึกษาขั้นพื้นฐาน.